

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 8. lipnja 2005.

Hvalospjev Savezu

Kateheza br. 51.

Uvodno čitanje: Psalam 111, Pohvala Bojim djelima (II. večernja nedjelje III. tjedna) Hvalit ću Gospodina svim srcem svojim / u zboru pravednika, u zajednici njihovoj. / Silna su djela Gospodnja, / nek razmišljaju o njima svi koji ih ljube. / Sjajno je i veličanstveno djelo njegovo, / i pravda njegova ostaje do vijeka. / Čudesima svojim spomen postavi, / blag je Gospodin i milosrdan / Hranu daje štovateljima svojim, / do vijeka se sjeća svoga saveza. / Silna djela svoja objavi svom narodu, / u posjed im daje zemlju pogana. / Djela ruku njegovih vjernost su i pravednost, / stalne su sve naredbe njegove, / utvrđene za sva vremena, do vijeka / sazdane na istini i na pravdi. / On posla spasenje svom narodu, / Savez svoj postavi zauvijek: / sveto je i strašno ime njegovo! / Početak mudrosti strah Gospodnji! / Mudro čine koji ga poštuju. / Slava Gospodnja ostaje do vijeka!

1. Predložen nam je za razmišljanje Psalam 111. U ovoj se pjesni hvale i zahvale nalaze toliko izričaji koji opisuju Boga prema njegovim svojstvima i njegovu djelu spasenja: govori se o "milosrđu", "njenosti", "pravednosti", "sili", "istini", "stalnosti", "vjernosti", "savezu", "djelima", "čudesima", čak o "hrani", i konačno o njegovu slavnom "imenu", odnosno o njegovoj osobi. Ova je molitva, dakle, motrenje otajstva Boga i divota što ih on čini kroz povijest spasenja.

2. Psalam započinje riječju zahvale koja se uzdie ne samo iz srca molitelja, nego i iz čitave bogoslune zajednice (usp. r. 1). Predmet je ove molitve, koja obuhvaća i obred zahvale, izraen

riječima "djela" (usp. r. 2.3.6.7). Ona označuju spasenjske zahvate Gospodinove, objavu njegove "pravde" (usp. r. 3), koja u biblijskome rječniku ponajprije označava ljubav koja rađa spasenje. Stoga se središte ovoga Psalma pretvara u hvalospjev Savezu (usp. rr. 4-9), onoj uskoj vezi što povezuje Boga s njegovim narodom i koja obuhvaća čitav niz stavova i gesta.

Tako se govori o "blagosti i milosrđu" (usp. r. 4), slijedeći tako veličanstveni sinajski proglas: "Gospodin! Gospodin! Bog milosrdan i milostiv, spor na srdbu, bogat ljubavlju i vjernošću" (Izr 34,6).

"Milosrđe" je boanska milost koja obavija i preoblikuje vjernika, dok je "blagost" u hebrejskom izvorniku opisana karakterističnim izričajem koji podsjeća na majčinsku "utrobu" Gospodinovu, koja je milosrdnija od utrobe jedne majke (usp. Izr 49,15).

3. Ova sveza ljubavi obuhvaća temeljni dar hrane, a time i ivota (usp. Ps 111,5) koji se, u kršćanskome tumačenju, poistovjećuje s euharistijom, kao što kaže sveti Jeronim: "Za hranu dade kruh s neba: ako smo dostojni, nahranimo se!" (Breviarium in Psalmos, 111: PL XXVI, 1238-1239).

Tu je potom i dar zemlje, "zemlja pogana" (Ps 111,6), što upućuje na veliki događaj Izlaska, gdje se Gospodin objavljuje kao Bog oslobođenja. Saetak središnjega dijela ove pjesni, dakle, valja tražiti unutar teme osobitoga saveza između Gospodina i njegova naroda, kao što to jezgrovito izjavljuje r. 9: "Savez svoj postavi zauvijek".

4. Psalm 111 zastaje na kraju u motrenju boanskoga lica, samoga Gospodina, koji je predstavljen kao njegovo "ime" sveto i transcendentno. Navodeći potom jednu mudrosnu izreku (usp. Izr 1,7; 9,10; 15,33), Psalmist poziva svakoga vjernika da gaji "strah Gospodnji" (Ps 111,10), početak svake istinske mudrosti. Pod tim pojmom ne misli se na strah i trepet, nego na ozbiljno i iskreno poštovanje, na istinsko i djelatno pristajanje uz Boga osloboditelja. I, ako je prva riječ ove pjesni bila riječ zahvale, posljednja je riječ hvale: kao što spasonosna pravda Gospodnja "ostaje dovijeka" (r. 3), tako ni moliteljeva zahvala ne poznaje odmora, nego "ostaje dovijeka" (r. 10).

5. Zaključujući naše razmišljanje elimo zajedno s crkvenom predajom prvih kršćanskih stoljeća promišljati o završnom retku i njegovoj sjajnoj izjavi koja se ponavlja i drugdje u Bibliji (usp. Izr 1,7): "Početak mudrosti strah Gospodnji!" (Ps 111,10).

Kršćanski pisac Barsanufije iz Gaze (djelovao u prvoj polovici VI. stoljeća) ovako ga tumači: "Što je početak mudrosti ako ne čuvati se svega što je Bogu mrsko? I kako se netko moe čuvati, ako ne izbjegavajući da bilo što učini bez da za to zatraži savjet, ili ne govoreći ništa što se ne smije reći, te smatrajući sebe bezumnikom, glupim, vrijednim prezira i potpunom ničicom? (Epistolario, 234: Collana di testi patristici, XCIII, Rim 1991, str. 265-266).

Ivan Kasijan (ivio na prelasku iz IV. u V. stoljeće) ipak je htio točnije odrediti da "je velika razlika

između ljubavi, kojoj ništa ne nedostaje i koja je blago mudrosti i znanja, i nesavršene ljubavi, nazvane "početkom mudrosti". Takva ljubav, koja sadri i ideju kazne, isključuje se iz srca savršenih, kako bi je nadomjestila punina ljubavi" (Conferenze ai monaci, 2,11,13: Collana di testi patristici, CLVI, Rim 2000, str. 29). Tako strah slugu biva zamijenjen savršenim strahom, darom Duha Svetoga.